

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд на тема: **„МОДЕЛИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА ВИРТУАЛНИ ОБЩНОСТИ ОТ ОНЛАЙН МЕДИИТЕ“**, с автор Теа Любенова Даулова, редовен докторант в катедра „Медии и обществени комуникации“ при УНСС, под научното ръководство на доц. д-р Стела Ангова, за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, в професионално направление 3. 5. „Обществени комуникации и информационни науки“, по научна специалност „научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“(медии и комуникации)“.

Обща информация за дисертационния труд. Предложения за становище дисертационен труд е разработен в обем от 233 страници. От тях 210 страници са основен текст, а на 23 страници са разположени различни Приложения, 40 на брой. Структурата на труда обхваща Увод, три глави, Изводи, изведени самостоятелно научни приноси, Библиография. Приложенията. Литературата и източниците наброяват 144 заглавия, от които 56 са на български език и 88 - на английски език. Също така в текста са включени 11 авторски таблици, 19 графики и 9 фигури. Една от фигурите представя оригинален авторски модел за изграждане на виртуални общности, който е ключов за изследването. Цялото оформление на дисертационния труд говори за съвестен академичен подход към поставените изследователски задачи и прецизна концентрация върху целите, които си поставя дисертанта.

Прави впечатление логически издържаната подредба на изложение. Още в началото изследователят формулира дисертабилна теза: „моделите за изграждане на виртуални общности от онлайн медиите все още не са релевантни на аудиториите си“ (с.7). Наистина, все още дори в научните среди, могат да се срещнат романтични описания на виртуалните общности, например, че те са едва ли не съвършено решение на всякакви социални проблеми и задачи. Дисертантът предприема един по- задълбочен и по –реалистичен подход към темата. Предметът и обектът на изследване също така са определени адекватно, което е необходимо условие за успешно разгръщане и завършване на дисертационния труд. Акцентът на автора е изследване върху онлайн медиите и откриване на механизмите, които те използват за въздействие върху своите виртуални аудитории. Умело са използвани интердисциплинарни подходи при разработката на темата, тъй като те са релевантни на нейния обхват и значение. Авторефератът на дисертационния труд е в обем от 32 страници и съдържа всички необходими реквизити

за труд от този вид. Той вярно и точно отразява структурата и съдържанието на дисертацията.

Докторантът представя всички изискуеми документи, обсъдени и приети от катедра „Медии и обществени комуникации“ при УНСС-София: дисертационен труд, автореферат, справка за приносите и публикациите по темата на дисертацията. Последните включват четири текста в академични издания и списания с научно рецензиране. Теа Даулова също така е участвала в научни форуми и семинари с изложения по темата на дисертационния си труд.

Характеристика на научните и изследователски резултати. Научният интерес на автора е насочен към медиите и тяхната аудиторията, които са обект на непрекъснатите промени, налагани от дигиталната среда. Първа глава на дисертационния труд засяга тези проблеми. „Медиите са силен инструмент за конструиране на реалността“ (с.12), пише авторът в началото на своето изложение. Очевидно става въпрос за социалната реалност, за социологическо възприятие на реалността, онази, в която хората реализират своите цели като общност. Бих разчел това твърдение на колегата така: смисълът на социалния свят се създава тук и сега с помощта на комуникацията и всеки опит за придаване на смисъл (Шютц) на някакви социални действия задължава останалите да реагират на това в рамките на комуникацията. Основната промяна в това отношение, провокирала научния интерес на дисертанта е дигиталната – „Днешният свят се намира в условие на тотална зависимост от интернет“ (с.13). Тази промяна засяга журналистиката, медиите, бизнеса, потребителското поведение, професионалните роли и компетенции и т.н. Изложението е компетентно, последователно и задълбочено като показва високата ерудиция на дисертанта по отношение на автори, тези, теории, разграничения и типологии. То се опира и на изследване на научноизследователски екип от катедра „Медии и обществени комуникации“ на УНСС“ (с. 33), което като факт категорично потвърждава релевантното научно ръководство и точната изследователска ориентация на дисертационния труд. Втора глава насочва вниманието към виртуалното и неговите комуникационни измерения в пряка връзка със задачите, поставени в началото на изследването. Както отбелязва и младия колега: „виртуалната среда е сравнително нов феномен, който няма категорично формулиране на дейностите и понятийния апарат“ (с. 58). Въпросите, които са поставени в тази част на труда са с висока степен на сложност, но авторът умело дава достоверни решения и определения за изходни понятия като виртуална комуникация, виртуална реалност, особено върху

ключовото понятие за „виртуална общност“. Според Джейрн Лейниър виртуалната реалност е и преживяване, включващо човешка активност и социален опит. „Виртуалният човек е главно действащо лице в днешния дигитален свят“ (с.68), пише от на свой ред дисертанта. Изложението отново оставя впечатление за много добро познаване на изследваната проблематика от страна на автора. При изясняването на понятието „виртуална общност“ са посочени и подробно анализирани различни концепции и автори, въз основа на което автора дава собствено определение: „географски разпръсната общност от хора или организации, които са свързани чрез интернет в специфична социална мрежа, пресичайки граници (в това число географски и политически), за да преследват общи идеи или цел“ (с. 73). Изводите от главата са логически и следват от изложението. Трета глава носи силен изследователски и практически акцент и разкрива уменията на автора за самостоятелно изследване и „конструиране“ на самостоятелни модели. За мен беше интересно да прочета разграничението, което докторанта прави между „социална мрежа“ и „социална медия“ (с. 113 и след.). Тук анализът е на практическо ниво и е насочен основно към изследване на емпирични данни, разглеждане на релевантни на научната позиция примери, свързани с въздействието на онлайн информацията върху аудиториите, нещо, което придава допълнителна убедителност на разсъжденията на автора. Те завършват с оформянето на успешен авторски модел за изграждане на виртуални общности от онлайн медии (с. 152), представен графично и разгърнат в шест групи.

Научна методология и приноси на изследването. Авторът на дисертационния труд предлага една премислена и прецизна методология за достигане на целите на своето изследване. Тук е мястото да отбележа, че освен анализа и наблюдението, в изследването ясно се очертава метода на едно емпирично социологическо проучване чрез авторско онлайн допитване (анкета). Подбран е достатъчен по обем емпиричен материал, чиято структура е добросъвестно описана, както изисква методиката на едно емпирично проучване. Резултатите са представени подробно графично, анализирани са задълбочено и вярно отразяват нагласите на аудиторията, към която е било насочено изследването за засилената употреба на новите медии и съответно тяхното по-голямо влияние сред потребителите. Те съдържат редица важни и достоверни констатации, които са изцяло в полето на научните задачи, които си е поставил докторанта в началото на своето изследване. „Сред основната цел, която подтиква хората да следят онлайн медии, както и техните профили в социалните мрежи, се откроява нуждата от информация“ (с. 191),

пише автора. Един от важните изводи, които подкрепям е, че „утвърдени модели на виртуални общности не могат механично да се пренасят на местна почва, а трябва да се вземат предвид отделни фактори“ (с. 195). Важно наблюдение, което потвърждава хипотезата на автора е, че технологиите дават възможност на медийните организации да изграждат и работят с виртуални общности, т.е. технологията е в основата на изграждането на този нов тип социални отношения. В този смисъл едно от определенията на Дж. Лейниър за виртуална реалност е „надежда за медия, която може да изразява мечтите“, т.е. за неща, които са невъзможни за описание или за преживяване във физическата реалност. Научните приноси са коректно направени. Те са четири на брой и заедно с научните резултати оформят цялостната представа за едно задълбочено и логически последователно построено изследване по важна и актуална тема, изпълнено чрез необходимата научна методология и довело до достоверни резултати.

Заключение. Представеният дисертационен труд носи всички белези на едно успешно и самостоятелно научно изследване. Компетентността на дисертанта по отношение на автори, публикации, понятия е безспорна. Самостоятелното емпирично изследване е проведено с ерудиция и познаване на избрания метод. Стилът и езикът в на изложението отговарят на предмета на изследване и са на необходимото научно ниво. В необходимата степен убедително са обяснени, аргументирани и дефинирани моделите на виртуалните общности, изградени от онлайн медиите. Приложенията, включени в края на дисертационния труд допълнително илюстрират и систематизират работата на докторанта по неговите тези и използваните научни методи. Като оценявам високо дисертационния труд, **гласувам със ЗА** присъждането на Теа Любенова Даулова образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3. 5. „Обществени комуникации и информационни науки“ по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“ (Медии и комуникации) за нейния труд на тема „**Модели за изграждане на виртуални общности от онлайн медиите**“.

Изготвил становището:

Проф. д-р Николай Михайлов

10.05.2021